మడేలయ్య మన్నన్ను

— కొటువ మల్లయ్య

తన పని మూాలవడి నప్పట్నుంచి బీరపోయి, ఏదో పోగొట్టుకున్నోని తీరుగుండే బాలయ్యకీ గిరాకి దొరకినందుకు మస్తు సంతోషంగుంది — పొద్దంత దాన్ని తయారు చేసికుంటనే ఉన్నడు... పొద్దంగినంక కల్లు తాగచ్చిండు.

బాలయ్యకెంతో సంబరంగుంది... ఉషారుగుంది... భూమ్మీన కాలు నిలుత్తలేదు... సాలె శెంకరయ్య మాటే ఎంతో సంతోషంగా గతమెస్కినట్టుందంటె, కదుపుల పడ్డ పొర్దాటి కల్లు ఇంకింత ఖుషీవిచ్చింది. లోపల్లోపల తనండ్ల తాను పాటలు పాడుకుంట దవ్వ దవ్వ నడుసుకుంట ఇంటి కచ్చిండు. ఆకిల్ల కచ్చి.

"బూాదమ్మా... ఓ బూాదమ్మ... ఇంట్లున్నావె..." అని పెండ్లాన్ని పిలిసి అరుగెక్కుతండు బాలయ్య. మొగని పిలుపిని లోపలి కెల్లి అరుగుమేని కచ్చింది బూాదమ్మ. ఎప్పుడేదో పోగొట్టుకున్నోనోలె విచారం గుండె పెనివిటి మొకంల సంబురాన్ని సూసి నోరు తెర్సింది. బాగ సంబురం గున్నప్పుడు మాత్తురమే తనను పేరుపెట్టి పిలిసే బాలయ్య ఎందుకంత సంతోషంగున్నడో బూాదమ్మ కరుతంగాలే. మొగన్నోసారి కిందినుంచి మీదిదాక సూసి.

"పదుసు పిల్లగానోలె నన్ను పేరుపెట్టి పిలువవడితి వేంది? ఏం దొరికింది? బాగ ఖుషీ పద్తున్నవు..." అంది బూాదమ్మ.

"పదుసోన్ని గాకుంటె ముసలోన్నాయే... ఇంకరువ యేండ్లు నిండకనేపాయె..." నవ్వుకుంటన్నడు బాలయ్య

మొగని మాటలకు ముక్కు మేనేలుసుకుంది బూాదమ్మ...

"నువ్వు ముసలైన వెందుకైతవుగని.... అందాజ్జాత్తె లగ్గం జేసుకునెటట్టున్నవు గద..." పరాసిక మాడింది బూాదమ్మ.

"మా సేసుకుంట గని పిల్ల నెవ్వలియ్యాన్నె..." ముసిముసి నవ్వింది.

"మడేలయ్య ఇయ్యాలజోర్‌దార్‌గ రంజామీదన్నట్టు న్నడు... ఎవ్వలన్న కల్లు పోయించిండా ఏంది...?"

"నువ్వట్టి పిసదానివే... నేను కల్లుదాగిన నిజమే కని. బింకెడంత కల్లు దాగినంత మాత్తురాన గింత సంబుర ముంటాదె...? నువ్వు ఎందుకక్కరకు రాదు పొయ్యిలిరిసి పెడుతనన్నవు సూాడు పల్లానికి... గాదానికిప్పుడు గిరాకచ్చింది... ఎల్లుండి సాలె శెంకరయ్య కొడుకు లగ్గం. పల్లాకిని దురుస్తు సేసుంచుమని ఇరువయి రూపాయల సంచకరిచ్చిండు..." సంబురపడుకుంట సాలె శెంకరయ్యిచ్చిన ఇరవై రూపాయలకెల్లి కల్లు దాగంగ మిగిలిన పదిగేడు రూపాయలు సూపెట్టిండు బాలయ్య... మొగని మాటలకు బూాదమ్మ పెద్దగ సంతోషపల్లేదు...

"గిప్పుడు పల్లాకి లెవ్వలు లగ్గం సేసుకుంటుండ్రు...? మల్ల అది పుచ్చువట్టిందాయె... పిల్ల పెనిమడు కూసున్నంకిరుగుతె మన కరుమం పలుగుతది..." అనుమానం వెలిబుచ్చింది బూాదమ్మ.

"థట్ నీ యవ్వ... నువ్వేం మనిషవే...! సుబం పలుకురా మంటెన్నంటె పెండ్లి పిల్ల ముందేడ సచ్చింద న్నడట నీ అసోంటి దెశమంతుడు. ముందు బొడ్డిం దీవించుమంటె నా తీరుగ సువ్వుండువన్నదట... నీకెరుక తియ్య లొట్టపీసు... మన పల్లాకిరుగుతాది...! ఆదిలాబాదుల కెల్లి తెచ్చిన... అచ్చం టేకు కఱ్రతో జేయించిన... బందవస్తుగుంది..."

"ఎంత బందవస్తుగున్నా అది మన లగ్గమయిన కొత్తల సేయించిందాయె... నలుపయేండ్లు కచ్చెనా...? కొద్దిగంత జాగ్రర్తగుండాలని అన్న..."

"గా అనుమానమే మద్దుగని నువ్వు ఊరు తిరిగిరాపో. ఇద్దరంగలిసి పల్లాకిని మంచిగ సేద్దాం..." అన్నాడు బాలయ్య.

"ఇగ గీ బువ్వవెట్టె పనికి నేంగూడ కావల్నా... నువ్వే సేసుకో..." అని బట్టలు తీసుకచ్చుటానికి ఊళ్ళకుపెయింది బూాదమ్మ.

దూలాలకు కట్టున్న పల్లాకిని మెల్లెంగ కిందికి దించిండు బాలయ్య. దాన్నిండ ఏలుమందంతోని దుబ్బ... పల్లాకి వంకికట్టెకు కట్టిన బట్ట పీకిపెయింది.. కట్టెకక్కడక్కడ పెల్లు లేస్తున్నయి.... పెయిమీదున్న పంచెతోని దుమ్ము దుపులుతుండు బాలయ్య. దుమ్ము దులుపుతంటే పిల్ల పెనుమడు పట్టుకునే కుచ్చూాసిపెయింది... దాన్ని తీసి బైటపారేసిండు బాలయ్య... పనాపిమేర సత్తెయ్య దగ్గెరికి పొయ్యి కొత్త కుచ్చును కుట్టిచ్చుకచ్చిండు...

బూాదమ్మ ఊరు తిరిగచ్చినంక ఇద్దరు గలిసి బువ్వ తిన్నరు. బూాదమ్మ బట్టల ముల్లె తీసుకోని చాకిరేవుకు పెయింది... పల్లాకిని మంచిగ సేసెదు మొదలువెట్టిండు బాలయ్య. పల్లాకి మోసుకుంటనే ఇన్నోజులు కడుపునింపుకున్న బాలయ్యకా పల్లాకిని తాకుతంటే అదోల వుంది. ఎంతో ఆత్మీయమైన వస్తువును ముట్టుకున్నట్లనిపిస్తుంది. ఆ పల్లాకిల బాలయ్య రకుత ముంది. కడవల కొద్దీ కార్చిన చెమటుంది. నలుపయేండ్లు బతుకుంది. బాలయ్య కండ్లు ముంగటెన్నో జ్ఞాపకాలు కదులుతున్నాయి.

తన పల్లాకిల లగ్గం సేసుకోవుటానికెంత పోటుండేదొక్కప్పుడు? నెల రోన్నెల్ల ముందు తనకు సెప్పెటోళ్లు.... ఎన్ని పైసలున్న దొరల, పటేండ్లు లగ్గాలయినా తన పల్లాకిల్నే అయ్యేటియి... తన పల్లాకిల లగ్గం జేసుకుంటే పిల్లాపాపలతోని సుకంగుంటరన్న నమ్మకముండేది... అందుకోసం తన పల్లాకిల కొన్ని నూర్ల లగ్గాలయినయి. తన భుజాలమీన్నే నూర్లకొద్దీ పెళ్ళి జంటలను మోసిండు. మూాదూాళ్లల్ల జమేమన్న రాంరావ్‌దొర కొడుకులగ్గం తన పల్లాకిల్నే అయింది... ఆయనెకిప్పుడు నల్గురు పిల్లలు. కరణం పంతులు బిడ్డ లగ్గం గూడ తన పల్లాకిల్నే అయింది... ఆమె ఇప్పుడు మొగన్తోని అమెరికాలుంది. పెద్ద షావుకారి కొడుకు లగ్గంగూడ తన పల్లాకిల్నే అయింది. ఆయనిప్పుడు పట్నంలో పెద్ద డాకుటరు. తన పల్లాకిల్నే లగ్గం చేసుకున్న పటేలు కొడుకు ఇంజనీరై పట్నం ఉన్నడు... గిల్లనే కాక ఇంకెంతోమందిని మోసి మోసి తన భుజాలు కాయెలు గాసినయి. పల్లాకి నెత్తుకోని ఉరికురికి తనకాళ్లకు ఆనెలు గాసినయ్... "ఉష్ ఉష్..." అని లయబద్దంగా అనుకుంటూ తను పల్లాకి నెత్తుకుని ఎంతురికెటోడు...? సవారెడ్లు కోళ్లాగెలకందకుంట ఉరుకాలె... ఒక్కొసారి సవారెడ్ల గిట్టలు తన కాల్లకు తగిలేటియి... బండి తోల్తున్న పటేండ్లు అరు గట్టెలను ఝుళిపించెటోల్లు... తను ఇంకా బాగురికెటోడు... తనతోని పల్లాకి మోసెటోల్లను ఉరుకుమనెటోడు... ఒక్కొసారి ఎంత ఈడుమీదున్న సవారెడ్లకయినా పల్లాకినందుకునుడు కష్టమయ్యేది. ఎన్నామెడల దూారమయినా తానురికెటోడు... నడుమ నడుమ యజమాన్లు పోయించే కల్లు నీల్లతోని కడుపునింపుకునేది... ఈ పనితోని తనకు పెద్దగా సంపాదన సాలకున్నా పొట్టకు గడిసేది. అయినా తనకీ పనంటేనే ఇష్టం. ఇంకే పని రాదు కూడా. కొడుకు తన పని సెయ్యనని బొగ్గుబాయి పనికి పెయిండు...

అయితే ఏడెనిమిదేళ్లనుంచి తన పల్లాకి మూలపడింది. ఎవ్వరడిగేటోల్లే లేరు... లగ్గాలకు సవారు బండ్లల్ల పోవుటానికి బదులు బస్సులల్ల పోతండ్రు... పల్లాకిలల్ల లగ్గం జేసుకుంటానికి బదులు కార్లు, జీపులల్ల

సేసుకుంటం(డు... తన పని దెబ్బతింది... అయితే తనిప్పుడు సాతగాకుంటయ్యాడు.. పల్లాకిని మోసుదుతన కిప్పుడు కట్టమే.. అయినా తన పల్లాకికి గిరాకుంటే మంచిగుండేది. మునుపు ఊరికొక్క బస్సైనా ఉండేది కాదు. ఇప్పుడు తనూరికే రోజుకు మూడుసార్ల బస్సత్తంది. ఇగ తన పల్లాకి నెవ్వలు కోరుకుంటరు?...

బాలయ్య మొకంల విచారం...

* * *

తన పని మూలవడినప్పట్నుంచి బీరపోయి, ఏదో పోగొట్టుకున్నోని తీరుగుండే బాలయ్యకే గిరాకి దొరకినందుకు మస్తు సంతోషంగుంది — పొద్దంత దాన్ని తయారు చేసికుంటనే ఉన్నడు... పొద్దంగిసంకపాయ్యి పుల్లో బింకెడంత కల్లు తగచ్చిండు. చ్యా(వోజుల తరువాత తన పల్లాకిల జరుగబోయే సాలె శెంకరయ్య కొడుకు లగ్గం ఊరేగింపు గురించి మంచంల కూచొని ఆలోచిస్తండు బాలయ్య... సెవులకెల్లి మొక్కి సుట్టదీసి జెకముకిరాయి గొట్టి అంటు పెట్టిండు. సుట్టదాక్కుంట తన పల్లాకికి గిరాకచ్చినందుకు సంబురపడ్తున్న బాలయ్య శెంకరయ్య అచ్చేటి సూచి లేచి నిల్సున్నడు... సాలె శెంకరయ్య బాలయ్య దగ్గెరికచ్చి నిల్సున్నడు...

''వారి బాలయ్య...! గిప్పటికాలం మనకాలమార. ఇప్పటి పోరగాండ్లు పెద్దోళ్ల సెప్పుతే ఇనెటట్టున్నరా—! ఏంజెయ్యాలెరా బాలయ్య...? ఎంత జెప్పినా ఇంటలేదు పోరడు. ఆడుపల్లాకిల లగ్గం జేసుకోడట... జీబన్న, కారన్న గావల్నట... ఏంజెయ్యాలా సెప్పు? అని పోరువడులేక జీపు మాట్లాడుమని మా తమ్ముని పట్నం దోలిచ్చిన... నువ్వు మూలకున్న పల్లాకిని తీసి మంచిగ సేసినట్టున్నవుగద...! నీకట్టం నేనుంచుకోను బిడ్డ... నీకు బయాన ఇరవై రూపాయలిచ్చిన గద.. అండ్లకెల్లి పదుంచుకో... ఇంక పదిచ్చెయ్య... లేకుంటె ఇప్పుడియ్యకున్నా మంచిదే. అంతగనం పైసలెల్లకుంటే ఏమన్న పన్జేత్తువు తియ్య... నీ పల్లాకద్దు బిడ్డ లగ్గానికి ఏమనుకోవద్దు'' అని 'చెప్పి వెళ్ళి పెయిండు శెంకరయ్య.

ఇంతదాక కళకళలాడుతున్న బాలయ్య మొకం మాడిపెయింది. మనసు గాయపడ్డది. మొకంలో ఒక్క నెత్తురు చుక్క గూడ లేదు... పాలిపెయిన మొకంతో తన పల్లాకి దిక్కు దీనంగా మాసుకుంట తలపట్టుకొని కూసున్నడు బాలయ్య.

చాకిరేవు నుంచొచ్చిన బూదమ్మ వాడిపోయున్న బాలయ్య మొకం జూసి ''పొంగనేమొ సంబురంగుంటివి... గిప్పుడు గిట్లున్నవేంది?'' అంది బట్టల ముల్లె ఆకిట్లపడేసి. మొగని దగ్గర కచ్చి నిల్సోనీ.

కండ్లపొంటి నీల్లు పటపట గారుతంటె శెంకరయ్యొచ్చి పెయిన సంగతి సెప్పిండు బాలయ్య బూదమ్మతోని... బాలయ్యను దగ్గెరకు తీసుకుంది బూదమ్మ.

''కాలం మారుతంది. కాలంతోని మనం గూడ మారాలె... నీకు పల్లాకంటె బాగ (పేముంది నిచ్చమే.. కని గాదాన్నిప్పుడు కానెటోల్లెవ్వలు...? అందుకోసం దానిమీదెంత (పేమున్నా ఇడిసిపెట్టాలె... గదే సేత్తనని పట్టువడితే పొట్టెట్ల నిండాలె? ఓ ఇస్త్రీ పెట్టె కొనుక్కుంటే పొట్ట కెల్లుతది – నీకింత పనుంటది... నేను ఊరు ఉతుకుతనే వుంటి... అయిందానికి బాధపడకు..'' అని పెనిమిటినోదార్సింది...

బాలయ్య కండ్లపొంటి నీల్లు గారుతంటె పెండ్లాం మాటలు విని తలుకాయూపిండు...

*